

Kosovo: Democràcia, Independència i Euro

«Tenim exemples de nous països europeus que han adoptat l'Euro com a moneda tot i no pertànyer a la Unió Europea. Per què, doncs, no podria mantenir l'euro una hipotètica Catalunya independent?»

José Manuel García-Margallo, ministre d'Exteriors, ja va alertar que en cas d'independència, Catalunya "vagaria per l'espai sense reconeixement" i, amb una visió entre messiànica i apocalíptica, la va sentenciar a quedar fora de la Unió Europea "pels segles dels segles", com si l'hagués condemnat a errar en els llimbs jurídics per purgar *in eternum* els seus pecats, tot fent referència als exemples de les repúbliques secessionistes georgianes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud.

En aquesta línia, el diari ABC posa a l'abast dels seus lectors/es tota una sèrie d'arguments divulgatius en els "Cent arguments per a una Espanya Unida" i, entre d'ells, m'agradaria parlar especialment al número 31: evitar la sortida automàtica de l'Euro. En efecte, l'ABC adverteix que "la separació d'Espanya comportaria de forma immediata la sortida de l'euro. Els deutes es multiplicarien i els estalvis perdrien bona part del seu valor. La fallida seria irremeiable". La sortida de l'euro ha estat i és un argument que es pot sentir de forma constant en diferents mitjans de comunicació i d'opinió per oposar-se a la problemàtica del que des de Madrid s'anomena el "órdago catalán".

No obstant això, ens hauríem de preguntar si realment això és així: la independència de Catalunya, amb la sortida de la Unió Europea, comportaria irremeiablement la sortida de l'Euro? Per respondre, el millor és fixar-nos en exemples pràctics, fugint de les elaborades -i no tan elaborades- teories a favor i en contra de la independència de Catalunya que han anat emergint en els darrers temps. Per això, ens fixarem en un petit país balcànic de nova creació, el Kosovo, centrant-nos exclusivament en l'àmbit de la moneda, sense buscar paral·lelismes polítics amb el cas català. Veurem el sistema monetari previ al conflicte, la irrupció de diferents monedes i com l'euro s'ha convertit en la seva moneda al mateix temps que Espanya, França o Grècia.

Durant el conflicte la població kosovar es va haver d'habituar a la utilització de divises estrangeres, un cop pràcticament desaparegut el dinar iugoslau com a mitjà de transacció i el col·lapse del sistema bancari. I entre aquestes monedes estrangeres, una divisa va ocupar ràpidament un lloc primordial, àmpliament emprada per la població gràcies a la manca de restriccions i de l'enviament de remeses des d'Alemanya per part dels treballadors kosovars: el marc alemany. Sobre aquesta base d'àmplia utilització per part de la població, no és estrany que una de les primeres regulacions de la UNMIK (la Missió d'Administració Provisional de les Nacions Unides al Kosovo), al setembre de 1999 fos sobre "Les monedes permeses de ser utilitzades al Kosovo", on hi trobem el Marc alemany.

El Marc alemany era la divisa més emprada i la població ja era familiar amb aquesta moneda. Així que va ser la mateixa població kosovar la que va adoptar el Marc alemany com a moneda d'ús comú del país en les seves transaccions i, un cop aquesta moneda va ser d'ús habitual, la regulació de la UNMIK la va reconèixer, habilitant-la per elaborar pressupostos, registres financers i comptes dels organismes i institucions (inclosa la mateixa UNMIK).

Com es va introduir el Marc alemany al Kosovo? Doncs de manera unilateral: Kosovo no va negociar amb el Banc Central Alemany o el Banc Central Europeu la utilització del Marc en el seu sistema monetari. Va ser la mateixa població qui la va adoptar de forma majoritària.

I com van fer la transició a l'euro? Al 2002 ens trobem amb un canvi substancial: un cop introduït el Marc, va ser l'euro qui va substituir les monedes nacionals de 12 estats de la Unió Europea (Alemanya, Àustria, Bèlgica, Espanya, Finlàndia, França, Grècia, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Països Baixos i Portugal), a més d'altres microestats amb acords amb la Unió Europea, com Mònaco, o la mateixa Andorra (que, per cert, sense estar dintre de la Unió Europea, hi té un acord que li permet emetre monedes d'euro per un muntant màxim anual pròxim als 2,5 milions d'euros). Les diferents monedes nacionals van anar sent progressivament retirades dels mercats i substituïdes per la nova divisa europea.

Què va passar al Kosovo, que a efectes pràctics funcionava amb aquesta moneda? Doncs la substitució del Marc per l'euro va incloure també aquest petit país balcànic de nova creació, i es va implementar amb el suport -en aquesta ocasió sí- de la Unió Europea i de la UNMIK. Així, al contrari del que va succeir amb el Marc al 1999 (la legalització de la seva utilització), l'adopció de l'euro va comptar amb la cooperació del Banc Central Europeu i d'alguns bancs centrals nacionals.

Això vol dir que el Kosovo és part de l'eurozona? No. Kosovo no forma part de l'Eurozona ni de la Unió Europea i, doncs, el seu banc central no té control sobre la "política monetària" del país. Però, tot i així, manté l'Euro com a moneda (si teniu l'oportunitat, visiteu Pristina -té vols internacionals de diferents capitals europees- i veureu l'euro com a única moneda de referència a tot el país, excepte en els enclavaments de minoria sèrbia, on persisteix la utilització del dinar).

És Kosovo l'únic territori de fora de la Unió Europea que ha adoptat l'Euro com a moneda? No. En una situació similar es troba una altra antiga república iugoslava, Montenegro, on les protestes de la UE per haver portat a terme el procés de forma unilateral no hi van frustrar l'adopció de la moneda comuna.

Així, doncs, i retornant als "Cent arguments per a una Espanya Unida", podem dir que les advertències a l'ABC són ben clares: "la separació d'Espanya comportaria de forma immediata la sortida de l'euro. Els deutes es multiplicarien i els estalvis perdrien bona part del seu valor. La fallida seria irremediable".

Sincerament, jo no sé si es farà efectiva la separació d'Espanya, desconec si els deutes es multiplicarien, no m'atreveria a afirmar que es perdrien bona part dels estalvis ni a predir que la fallida seria irremediable. Ara bé, veient la història recent, constatem com la independència de països que no formaven part de la UE no ha suposat un gran problema per adoptar l'Euro en el seu sistema monetari. Per què, doncs, n'hauria de tenir una hipotètica Catalunya independent?